

Nekrológ

*Szivák Judit**

Prof. Dr. Vámos Ágnes a neveléstudomány műhelyteremtő, mértékadó kutató- és oktató egyénisége volt. Mértékadó volt számunkra mint hihetetlen szisztematikussággal, igényességgel és kritikus kíváncsisággal dolgozó kutató, mint felelősséggel teli, szüntelenül töprengő, a szakmai-tudományos minőségben és a személyes támogatásban mintát képviselő oktató, mint a társadalmi felelősséget és az akadémiai elvárásokat képviselő tudományszervező, mint elkötelezett stratégiaalkotó és kollégáiért, tanítványaiért minden körülmények között küzdő erős vezető.

De legfőképpen mértékadó volt számunkra, hogy mit jelent egy jó emberrel dolgozni, odafigyelésben, inspiráló és támogató biztonságban lenni.

Vámos Ágnes szakmai munkásságát 1987–1988-ban a Művelődési Minisztérium főelőadójaként kezdte, erőfeszítéseinek köszönhetően hazánkban 1987-ben minisztériumi támogatással jöttek létre az első két tanítási nyelvű gimnáziumok. Nevéhez fűződik a páratlan sikertörténet, melynek eredményeképpen a programok száma 2018-ra már csaknem 300-ra bővült.

Munkásságának első évtizedében megteremtette a terület szakterminológiáját, definiálta az alapfogalmakat, mint például oktatási kétnyelvűség, tannyelv, amely előfeltétele volt a szakterület tudományba emelésének.

A kéttannyelvű programok implementációját 1989–1994 között az Országos Közoktatási Intézet kutatójaként követte, majd 1991-ben alapítója volt a Kétnyelvű Iskoláért Egyesületnek, melynek elnökévé választották. Ebben a témában védte meg bölcsészdoktori disszertációját.

1994 óta tanított az ELTE Neveléstudományi Intézetében, 1991-ben egyetemi doktori, 1994-ben kandidátusi fokozatot szerzett, 2004-ben habilitált. Egyetemi tanári kinevezését 2010-ben kapta meg, 2017-ben akadémiai doktori címet szerzett.

1999-ben, alap kutatása először írta le a migráns tanulók összetételét, iskolatípus szerinti elhelyezkedésüket, a pedagógusok, tanulók problémáit. A probléma iránti elkötelezettsége végigkísérte szakmai munkásságát, nemzetközi támogatást bevonva létrehozott egy hallgatói önkéntes csoportot a bicskei befogadó állomáson élő menekült gyermekek számára.

Két ciklust töltött tanszékvezetőként az ELTE PPK Oktatáselméleti Tanszékének élén. Tanszékvezetői munkáját hihetetlen munkabírási, kimagasló szervezői és menedzseri attitűd jellemezte, melynek fókuszában mindig kollégái egyéni karrierjének támogatása állt. Szakmai és emberi minta volt abban, ahogy a fiatal doktorandusz hallgatók, tanársegédek szakmai pályafutását, tudományos előmenetelét folyamatosan figyelemmel kísérte és személyesen támogatta.

Vállalásait a pedagógia BA szak szakfelelőseként, a Neveléstudományi Doktori Iskola törzstagjaként, Tanítás-tanulás Programjának vezetőjeként is a rá jellemző megkérdőjelezhetetlen tudományos és emberi minőségben végezte. A doktori iskola alprogramjának vezetőjeként elkötelezetten képviselte a hallgatók bevonását, tudományos karrierjük támogatását és személyes segítségét. Oktató- és kutatómunkájának, szakmai-közéleti tevékenységének fontos része volt a fiatal tehetségek bevonása a tudományterület művelésébe, számukra lehetőségek biztosítása a szakmai beágyazódásra, megmérettetésre.

* Habilitált egyetemi docens, ELTE PPK, e-mail szivak.judit@ppk.elte.hu

Kezdeményezésével és vezetésével a Neveléstudományi Intézet megvalósította egy peer-reviewed online folyóirat, a Neveléstudomány beindítását, mely fáradhatatlan és kemény munkája által mára az ország egyik vezető neveléstudományi folyóirata lett.

Oktatói és kutatói tevékenysége mind az intézet, mind a kar életében kiemelkedő volt, feladatait messze meghaladó mértékben járult hozzá az ELTE PPK és a hazai felsőoktatás értékeinek gyarapításához. Hazai és nemzetközi viszonylatban is jegyzett szaktekintélynek számított az ún. Learning Outcomes szemléletű kutatók terén. Nevéhez fűződnek a Neveléstudományi Intézet jelentős kutatásai: szellemi koncipiálásával és vezetésével zajlott a bolognai-rendszerű pedagógia alapszak bevezetésének kutatása (Babe), a magyar felsőoktatás tanulási eredmények alapú megközelítésének feltárása (LeO), a Tanuló pedagógusok és az iskola szakmai tökéjének vizsgálata (PEK). Vezető kutatója volt a Pedagógusprofesszió hazai megújulásának esélyei a mesterpedagógus programok tükrében (MEK) és A pedagógusok szakmai fejlődését vizsgáló, jelenleg is folyó OTKA kutatásnak. A mozaikszavak több évtized értékteremtő tudományos kutatásának Ágnesre jellemző szellemes és játékos névadásai.

Hallgatók és kutatók nemzedékei hivatkozzák alapműveit, melyek megalapozták a hazai neveléstudományban az akciókutatás és a metaforakutatás elméleti keretrendszerét.

Alapítója és vezetője volt a Szervezet-, Pedagógus- és Pedagógusképzés Kutatócsoportnak (SzéP). Gondolkodását és vezetési stílusát jól tükrözi az, amit az alapító dokumentumban megfogalmazott: „kutatócsoportunk tere a minőségi kutatáshoz szükséges személyes tudások növelésének, a közös tudás menedzselésének. Tere a szabad véleménynyilvánításnak, az álláspontok és kritikák megfogalmazásának, s nem korlátozza mások hasonló jogát. Türelmes, bátorító és méltányos az eltérő álláspontokkal, nem sérti a személyiséget.”

Egy életmű bemutatása mindig tökéletlen. Nem tudom, Ágnes milyen méltatásnak örülne igazán.

A tudományos karrier, a széles látókörű és innovatív műhelyteremtő gondolkodó, a nemzedékek tudását formáló oktató bemutatása volna-e igazán méltó, vagy egy puritánabb megközelítés, annak szavakba öntése, amit mindannyian érzünk a hír hallatán. Valahogy így: bölcsességet, erőt és szeretetet adtál ahhoz, hogy a személyes képeink alatt álló üres íróasztal mellett a mindennapi rohanásban megálljunk és eltűnjünk, Te mit tanácsolnál, mit mondanál arról, amin épp töprengünk.

Nyugodj békében!